

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Τίμου Μωραϊτίνη: ΤΟ ΤΖΙΤΖΙΚΙ, Θ. 'Αλίκης

Οι άνεχτικοί μου οί αναγνώστες, παρακαλώ, να μὴν τρομάξουν· ἀντίθετα μὲ τὸν τίτλο, δὲν πρόκειται νὰ μιλήσω γιὰ τὸ «Τζιτζίκι», γιατί θ' ἀναγκαζόμουν νὰ μι-
κρολογήσω καὶ νὰ χάσω τὴν ὥρα μου, γράφοντας γιὰ ἕναν πεθαμένο· γιατί πνευμα-
τικὸ πεθαμένος εἶναι ὁ κ. Μωραϊτίνη, ἂν ὑποθεθεῖ ὅτι παράξενα, τοῦ εἶχε τύχει νὰ ζήσει.

Τίποτα καινούργιο δὲν ἔκανε στὸ Θέτρο. Ρουτίνα. Κι' ἄς εἶναι καλὰ τὸ ἀμόρ-
φωτο τὸ κοινὸ καὶ οἱ ἡθιπιοί, πού τοῦ ἔπαιζαν τὶς φάρσες τοῦ κάθε φροά. Ὁ ἴδι-
ος μάϊσκα, χριτωλογώντας αὐτάρεσκα καὶ μὴ πιστεύοντας τὴ φράση τοῦ ἔχει πεῖ
ὅτι δὲν εἶναι συγγραφέας θεατρικὸς παρὰ θεατρογράφος· ἐμεῖς ὅμως τὸ πιστεύου-
με· εἶναι τὸ μόνο σοβαρὸ καὶ ἀξιόλογο, πού ἔχει πεῖ ὁ κ. Μωρ.

Θὰ μιλήσω γιὰ κίτι ἄλλα: Πρῶτα-πρῶτα θὰ διαπιστώσουμε κι' ἄλλη μιὰ φορὰ
τὴν κατάντια καὶ τὴν παρακμὴ τοῦ κ. Μουσοῦρη πού ἀνέβασε τὸ ἔργο τοῦτο. Ἄν
καὶ βέβαια ὁ κ. Μουσοῦρης εἶναι νέος, νειᾶτα ἔχει μόνο γιὰ τὶς ἀτομικὲς του, φαν-
τάζομαι, ὑποθέσεις καὶ γιὰ τὸ μητρῶο τοῦ Δήμου. Στὴν περιοχὴ τῆς τέχνης ἐξομοι-
ώνεται μὲ τὸν κ. Μωρ., καὶ ἀνέβασε τὸ «Τζιτζίκι» ὄχι, ἄς ποῦμε, ὡς παραχώρηση
πρὸς τὸ κοινὸ, παρὰ γιατί τοῦ ἄρεσε. Ὁ πρωταγωνιστὴς τοῦ κ. Μωρ.! Αὐτὸ εἶναι,
εἶναι βρῆσις γιὰ ἕνα νέο.

Γιὰ τὸ ἀνέβασμα δὲν μπορεῖ νὰ γίνει λόγος. Ὑπῆρχαν σκηνογραφίες πού θύμι-
ζαν «Γκόλφω» ἀπὸ μπουλοῦκι στὸ Α. Ο. Δ. Ο. (τὸ δάσος τῆς Ἀμυδαλιᾶς) καὶ γενι-
κὰ ἡ ἐμπάνιση ἦταν φριχτὴ· διώξαν ὀχίριστα τὸν ἐργατικὸ καὶ γόνιμο κ. Μ. Ἀγ-
γελόπουλο καὶ πήραν κάποιον ἰσπανό, λέει, πού ἔχει σχέσεις μὲ τὸ Ἄτελιέ καὶ πού
κολάκευε φυσικὰ τὴ στομπαρία καὶ τοῦ συγγραφέα καὶ τοῦ θιασάρχη.—(Σχετικὰ μοῦ
ἔλεγον πὼς ὁ κ. Μουσοῦρης ψάχνοντας νὰ βρεῖ ἔργο γιὰ ν' ἀρχίσει τὴ χειμωνιάτικη
περίοδο, ζητᾶει ἕνα μὲ φράξω, γιατί νομίζει ὅτι θὰ κάνει ἔτσι ἐντύπωση!). Καταλα-
βαίνει λοιπὸν κανεὶς πόσο χαμηλὰ καὶ πόσο ἀστόχαστα κυβερνίομαστε στὰ χρόνια
μας! Ἄκοῦς, φράκα!)

Τὸ ἄλλο τὸ θλιβερὸ ἦταν τὸ παίξιμο τῆς Ἄλίκης, γιατί ἄλλαξε τὴ φωνή της
ἔτσι καὶ τὴν ἔφερε ὄξω ἀπὸ τὸ πεντάγραμμο; Μίλαγε μὲ τὸ λαῦγγι καὶ στὴν ἀπαγγελ-
λία της δὲν θὰ μπορούσε νὰ βρεῖ χειρότερο ἀντίπαλο ἀπὸ τὸν εὐγενικὸ σύζυγό της,

πού ἀμόλησε μιὰ χερσὺν κλα, στὴν ἀπαγγελία σὰν ὑπαίθριος· κατάργησε τὶς τελείες, τοὺς ξεχωριστοὺς τονισμοὺς σὲ κάθε λέξη καὶ τὸ χειρότερο εἶναι πὼς εἶχε τὴν πόζα τοῦ ἀνθρώπου, πού νομίζει πὼς ἀπαγγέλει ὠραία.

Οἱ ἄλλοι ἠθοποιοὶ δὲν εἶχαν ρόλους καὶ μὲ πολλή φροντίδα τὸ ἀποφύγα· ἐνὰ δώσουν ρόλο στὸ νέο κ. Γαλανό· τὸν εἶχαν ἐπαινεσοῦν πολὺ στὸ προηγούμενο ἔργο καὶ ὁ κ. θιασάρχης πατριωτικὸς ποιητής, δὲν ἐπιτρέπει τέτια παραστρατήματα στοὺς ἠθοποιούς του.

Ὁ θίασος τοῦ κ. Μουσοῦρη ἔκλεισε πρῶτος καὶ σκορπίστηκαν οἱ θεατρίνοι του, ρίχνοντας πίσω τοὺς μαύρη πέτρα. Καὶ ποιὸς δὲν ἔριξε πίσω πέτρα, ἀφοῦ γνώρισε τὸν κ. Μουσοῦρη;

Τρεῖς μορφές διχτατορείου στὸ θέατρό μας:

Ἄντρέας Μακέδος, Φῶτος Πολίτης, Κώστας Μουσοῦρης.

Καμία διαφορά. Κομία!

Τὸ ἄλλο τὸ ζήτημα, πού θὰ σημειώσω τώρα εἶναι ἡ ἐντύπωση, πού ἔκανε τὸ «Τζιτζίκι» σὲ δυὸ ἀρχοντας τῆς κριτικῆς, στὸν Ἄλκη Θρύλο καὶ στὸ Φ. Πολίτη, πού οἱ δυὸ τους βρῆκανε πὼς τὸ «Τζιτζίκι» προσπαθοῦσε ν' ἀνανεώσῃ τὴν Ἐπιθεώρηση. Πρῶτα-πρῶτα τὶς ἀνανεώσεις τὶς φέρνουν σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς Τέχνης καὶ τῆς Ζωῆς οἱ νέοι. Ὁ κ. Μωρ., ὅπως εἶπαμε, κι ἡ νέος πιά δὲν εἶαι καὶ σκέψη δὲν ἔχει οὔτε καὶ λόθους γιὰ κάτι τέτια. Ὁ κ. Μωρ. ἀπλῶς βόλεψε ἓνα ἔργο τέτιω γιὰ μιὰ κωμωδία σὰν αὐτὴ πού ἔδινε στὴν Ἀργυρόπουλο θὰ ἦταν ἀλίκανος νὰ τοῦ παίξῃ ὁ θίασος Ἀλίκης, στὸν κ. Ἀργυρόπουλο δὲν θὰ εἶχε θέση, μετὰ τὴν ἀποτυχία του τὴν τελευταία καὶ γίνηκε τὸ «Τζιτζίκι» μὲ τὸν κύριο σκοπὸ ὄχι νὰ φέρῃ «ἀνανέωση» παρὰ νὰ ἐκπλήξῃ δῆθεν καὶ νὰ μαζέψῃ κόσμον μὲ τὸ πορᾶξενον· «ἄς πᾶμε νὰ δοῦμε Ἐπιθεώρηση ἀπὸ θίωσο δραματικὸ» ἢ «πὼς παίζει Ἐπιθεώρηση ὁ κ. Μουσοῦρης ἓνας τέτιος δραματικὸς πρωταγωνιστής!»—Τὸ τελευταίον τὸ σκέφθηκε βέβαια μόνον ὁ κ. θιασάρχης, γιὰ ποιὸς ἄλλος κάθεται νὰ θυμᾶται ὡς ἠθοποιὸν τὸν κ. Μουσοῦρη.

—(Ἦταν ὁ καιρὸς πού θαύμαζα τὸν ἐρμηνευτὴ τοῦ κ. Μωρ. γιὰ τὴν πίστευα πὼς θὰ ἔκανε κάτι καλὸ στὸ θέατρό μας, παίζανε στὸ «Βερντέν»· καθόμουνα πίσω-πίσω τὸ θέατρο γεμάτον· μ' ἀπαρέα, εὐπρεπῆς κατὰ τὰ ἄλλα, κάθε φορὰ πού ἔβγαινε ὁ κ. Μουσ. φανέρωνε τὸν ἀποτροπιασμὸ τῆς καὶ σὲ μιὰ στιγμή, πού πέφτει χάμω, τὸν βρῆκανε τὸν πιὸ κρυθὸ ἠθοποιό· ἄλλαξα τρεῖς φορὲς θέση καὶ ἄκουσα τὸ ἴδιον καὶ στὰ ἄλλα θέατρα χειρότερα. Ἡ μεγαλύτερη ἐκπλήξῃ μου ἦταν, ὅταν καὶ νεαρὲς δεσποινίδες ἀκόμη συμφώνησαν γιὰ τὴν κρυάδα τοῦ φίλου μου· μὰ καὶ οἱ δεσποινίδες! Οὔτε γόης δὲν εἶναι ὁ Σάργλ Μπουαγέ μας;)

Ἄλλὰ καὶ γιὰ τὴ γνώμη τοῦ Ἄλκη Θρύλου (Ν. Ἐστία 15 Αὐγ. 1934) δὲν θὰ πρεπε νὰ παραξενευθοῦμε, γιὰ τὸ ἀγαπητὸς μου συνάδελφος γράφει βέβαια τόσον καιρὸ μ' εὐσυνειδησία θεατρικὲς κριτικὲς, δὲν πιστεύει ὁμως στὴν ἔννοια «θέατρο» λατρεύει τὸν κινηματογράφον καὶ φυσικά δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει κύρος, ἰδίως ὅταν πρόκειται γιὰ τὸ ποιὸς «ἀνανεώσῃ» τὴν Ἐπιθεώρηση. Στὰ σοβαρὰ τώρα, πῆγατε, Ἄλκη Θρύλο, ποτὲ στὴν Ἐπιθεώρηση; Τὴν παρακολούθησατε; Τὴ ζήσατε;—Εἶχα τὴν ξεχωριστὴ τιμὴ νὰ μὲ δεχτεῖ κάποτε στὸ ἀρχοντικὸν τοῦ Ἄλκη Θρύλου γιὰ δουλειὰ τοῦ Συλλόγου τῶν Κριτικῶν ἀπάνω στὴ συζήτηση ρώτησα, ἂν εἶχε δεῖ τὴ Ζαζὰ Μπριλλάντη· μοῦ εἶπε «ὄχι». Πὼς μπορεῖ νὰ μὴλεῖ κανεὶς γιὰ Ἐπιθεώρηση ὅταν δὲν ἔχει δεῖ τὴ Ζαζὰ;—Ἔτσι λοιπόν, χωρὶς ἀγάπη καὶ χωρὶς παρακολούθηση, κριτικὴ δὲν γίνεται. Ποῦ Α. Θ. βρῆκες πὼς εἶναι λάθος γιὰ τὴν ἐπιθεώρηση, πού εἶναι προσκολλημένη στὴν ἐπικαιρότητα· λάθος;—Καὶ οἱ «Πέρσες» καὶ ἡ «Ὀρέστεια» εἶναι «προσκολλημένες στὴν ἐπικαιρότητα». Τὴν σπασμοδικότητα καὶ τὰ ξεχωριστὰ νούμερα, πού στὸν κινηματογράφον τὰ θαυμάζει, στὴν Ἐπιθεώρηση τὰ θεωρεῖ σφάλματα καὶ φαντάζεται πὼς τὰ τραγούδια τὰ ἔχει γιὰ ἐνίσχυση γιὰ νὰ κρύβῃ τὸ ὅτι δὲν ἔχει ὑπόθεση καὶ πλοκή. Μὰ τὰ τραγούδια ἦταν θεατρικὴ ἀπαίτηση τῆς ἐποχῆς (1894) πού πρωτοφάνηκε ἡ Ἐπιθεώρηση· γι' αὐτὸ τὰ ἔχει ἂν παρουσιαζότανε νωρίτερα ἢ ἀργότερα θὰ εἶχε ἄλλη μορφή, τὴ μορφή πού θὰ ἐπι-

κρατούσε τότε. Γιστί, αν πήγαινε ο Α. Θ. στην Έπιθεώρηση, θα έβλεπν ότι δέν ήτανε τίποτα διαφορετικό τὸ «Τζιτζίκι» μόνο πὸν εἶχε μεγαλύτερες πρόξες κι' αὐτὸ δέν εἶναι «ἀνανέωση» εἴ-αι ἡ πρώτη ὄψη τῆς Έπιθεώρησης, πὸν ὁ ρουτινιέ-

ρης κ. Μωρ. γύρισε νοσταλγικά καὶ τὴν ξαναθυμήθηκε καὶ οἱ σοφοὶ τὴν περάσανε γιὰ καινούργια. Οἱ πρώτες Έπιθεωρήσεις, ἦταν μὲ πολλή πρόξα.

Εἶναι περίεργοι ἀλήθεια οἱ κριτικοὶ τοῦ γραφείου! Στὴ «Μόνικα» τοῦ Λενορμάν, πὸν «καθ' ὑπόθεσιν» τὴν εἶχε σκηνοθετήσῃ ὁ κ. Μελάς, γιὰ νὰ γίνονται γρήγορες οἱ ἀλλαγές, ὁ κ. Μουσοῦρης μαζί μ' ἕναν περίφημο μηχανικὸ πὸν εἶχε τότε τὸν Πέτρο (ξεχνῶ τὸ παράνομά του· ἔχει τώρα μὰρ στὴν Καβάλλα, δουλεύει καλά καὶ ἄφησε τὸ θέατρο· νὰ τὸν μιμόντουσαν μερικοὶ—μερικοί!) καὶ μὲ τὸ φροντιστή-του τὸν Κώστα τὸν Καπέ, μεγάλες μορφές τῶν παρασκηνίων, σκέφθηκε νὰ βάλει παραβάν, πραγματικά οἱ ἀλλαγές γινόντουσαν καὶ γρήγορα καὶ εὐκολα. Τεῦτο τὸ βρῆκε ὁ Α. Θ. γιὰ μοναδικὸ, σπουδαῖο ἐφεύρημα τοῦ κ. Μελά!—*Ὁχι, ἐκλεκτέ μου φίλε, Α. Θ. δέν εἶμαι φυσικά τιμητής, ἀλλὰ δέν θὰ ἔπρεπε νὰ γράφεται θεατρικὲς κριτικὲς. Γιατί δέν πιστεύετε στὸ θέατρο. Βαριώσαστε; πλήττετε. Ἄδικεῖτε καὶ τὸν ἑαυτό σας. Θέατρο θὰ πεί νὰ ξημεροβραδυνάζεται κανεὶς μέρα στὶς κούντες, στὰ καμαρίνια στὰ μπουλούκια τῶν περιχώρων καὶ νὰ μελετάει μοναδικὰ τὸ ἑξαισιο τοῦτο γεγονός, πὸν λέγεται θέατρο. Νὰ πιστεύει σ' αὐτό. Μά, θὰ μοῦ πείτε, λέγω, γιατί νὰ γράφω θεατρικὲς κριτικὲς; Βέβαια θὰ φανερώσω τὴ μεγαλοφυΐα μου· μοῦ λείπουν τόσα πλοῦσια προσόντα μάθησης καὶ σοφίς πὸν τὰ ἔχετε σεις, μὰ ἐγὼ φανερώων τὴν πίστη μου, τὴ θρησκεία μου καὶ ἀγωνίζομαι γιὰ κείνην καὶ γιὰ τὴν πρόσοδό της, τὸ θεωρῶ τὸ θέατρο ἀπόλυτη ἀνάγκη γιὰ τὴν Ἑλλάδα, δέν μὲ στενοχωρεῖ, μὲ παρηγορεῖ καὶ μὲ κάνει νὰ πιστεύω πὸς ἀξίζει νὰ ζῆ κανεὶς μόνο καὶ μόνο γιὰτί ὑπάρχουν στὸν κόσμον αὐλαῖες πὸν ἀνοίγουν καὶ πὸν κλείνουν καὶ ιδέες πὸν μπορεῖ νὰ ἐκφραστοῦν στὴν ἱερὴ κόχη, πὸν λέγεται σκηνή.

Μὲ τὸν κ. Πολίτη ὁμως τὸ πρᾶγμα εἶναι διαφορετικό, γιατί ὁ κ. Πολίτης εἶναι ἀφιερωμένος στὸ θέατρο, μόνο πὸν κρίνει μὲ μιὰν ἀνεξέλεκτη «φιλοσοφία» φτωχή καὶ πὸν φροντίζει νὰ τροβήξει στὸν ἑαυτό της τὰ γεγονότα παρὰ νὰ γίνῃ ἐκείνη ἀπὸ τὰ γεγονότα καὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτά.

—(Σχετικά μὲ τὴ «φιλοσοφία» τὴν ὑπεριδεαλιστικὴ τοῦ κ. Πολίτη θὰ εἶχα νὰ παρατηρήσω τὸ ἔξης: «Λεύτερο ἄτομο», «Λύτρωση» καὶ κάτι τέτοια εἶναι τὰ αἰώνια μοτίβα του· τὸ ξέρουμε ὅτι πῆγε στὴ Γερμανία, ὅτι μιλεῖ γερμανικά καὶ ὅτι διαβάζει, μια φορὰ πὸν γεννήθηκε μὲς' στὰ βιβλία (ὁ μακαρίτης ὁ ἔξοχος ἐπιστήμονας ὁ πατέρας του ἔγραφε καὶ τὴ (Βιβλιογραφία). Κι' ὁμως, ἂν διαβάσει κανεὶς τὸν πρόλογο τοῦ «Σαοῦλ» (ἐλευθερουδάκης 1921) τοῦ Καλοσγούρου θὰ δεῖ στὶς σ. 6 στίχοι 9—15, σ. 24 οἱ τρεῖς τελευταῖοι στίχοι, σ. 48, στίχοι 26, σ. 52 στίχ. 16... ὅτι ὁλόκληρη αὐτὴ ἡ φιλοσοφία ἡ στενὴ, στηρίζεται σ' οὐτὲς τὶς περιχοπές, πὸν τὶς κοπανάει χρόνια καὶ θάλεγε κανεὶς ὅτι τὶς πῆρε ἀπὸ τὸ ἐγελειακὸ τοῦ Καλοσγούρου καὶ ὄχι ἀπὸ ἄμεση μελέτη καὶ πίστη· βολεύτηκε καὶ ἡσύχασε.

Καὶ ἡ ἐπιθεώρηση φυσικά ἔτσι κρίνεται ἀπὸ τὸν κ. Πολίτη. Μιλάει γιὰ «ἐξυπνάδα», βρίσκει πὸς ὁ ρωμὸς εἶναι ρουτινιέρης, θυμώνει γιὰ τὴν «ἐθνεΐα» ἐπιθεωρητὴ σάμπως νὰ ὑπάρχει αὐτοτέλεια στὴν λογοτεχνία καὶ σάμπως νὰ μὴν εἶναι γεμάτες ἀπὸ ξένες ἐπιδράσεις οἱ λογοτεχνίες ὅλου τοῦ κόσμου. *Ὅτι δέν εἶναι αἱ ἐπιθεωρήσεις ὅλες τῆς προκοπῆς, αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια· μήπως ὁμως εἶναι ὅλες οἱ τραγωδίες ἀξιόλογες;

—(Φ. Πολίτης: *Τσιμισκῆς* «Νέα Ζωή» τόμος X σ. 49—100). Ἐχει τὴν ἰδέα πὼς ἡ ἐπιθεώρηση δὲ σέβεται οὔτε τὸν Αἰσχύλο οὔτε τὸν Ὅμηρο. Δὲν ξέρω γιὰ τὸν Ὅμηρο, ἀλλὰ τὸν Αἰσχύλο δὲν τὸν ἔχουνε σεβαστεῖ καὶ ἄλλοι στὴν ἐπιθεώρηση. Στὸ τέλος ὁ κ. Πολίτης ἔχει τὴν ἰδέα πὼς οἱ ἠθοποιοὶ μόνο κρατοῦνε τὴν ἐπιθεώρηση. Ξέρουμε ὅμως ὅτι, ἂν τὸ νούμερο δὲν εἶναι καλὸ, οἱ ἠθοποιοὶ μπαίνουν μέσα χωρὶς νὰ καμμιὰ ἐντύπωση. Κι' ἂν ὠρισμένοι ἠθοποιοὶ κάνουν μόνον μεθυσμένους ἢ μόρτες τοῦτο προέρχεται, ἀπὸ ὄχι ἀπὸ τὸ ὅτι αὐτοὺς χαίρεται ὁ κόσμος, ἀλλὰ γιὰτὶ οἱ ἠθοποιοὶ ἐκεῖνοι βρῆκαν ἐναντίο καὶ δὲν ἐννοοῦν νὰ τὸν ἀλλάξουν γιὰ σιγουριά καὶ γιὰ πιὸ βέβαια χειροκρότημα. Οἱ πιὸ καλοὶ ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς εὐκόλα ἀφίνουν τοὺς τύπους τους καὶ κάνουν εὐχαρίστως καὶ ἄλλα νούμερα π. χ. ὁ Κυριακὸς δὲν κάνει ὅλες τὶς φορὲς «κουτσαβάκη» (κουτσαβάκη δὲν κάνει ποτὲ, κάνει εἰδυλικὸ ἀγόρι λαϊκό) ἂν καὶ ὁ Μενιδιάτης καὶ ὁ μόρτης εἶναι μορφὲς δημιουργημένες ἀπὸ συγγραφεῖς καὶ ὄχι ἀπὸ ἠθοποιούς ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ νατουραλισμοῦ, ὅποτε διήγημα, μυθιστόρημα, ποίημα, θέατρο καλλιεργοῖσε τὴν ἠθογραφία καὶ παιδιὰ τῆς εἶναι καὶ ὁ μόρ

της καὶ ὁ Μενιδιάτης καὶ ἂν ζοῦν ἀκόμα οἱ τύποι αὐτοὶ τοῦτο γίνεται, γιὰτὶ τίποτα δὲν ἀλλάξε στὸ θέατρό μας. Ὅλοι γράφουν ἀκόμη νατουραλιστικὰ καὶ ἠθογραφικὰ. Πὼς νὰ ἀλλάξει λοιπὸν ἡ ἐπιθεώρηση;

Ὁ κ. Πολίτης λέει τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια τόσα χρόνια!

Στὸ ἴδιο ἄρθρο (Πρωτῖα 10 Αὐγ. 1934) λέει καὶ ἄλλα, μὰ εἶναι νεφελώματα, πὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὰ καταλάβῃ κανεὶς οὔτε ἂν τοῦ κάνει ἀνάλυση συντακτικὴ. Ἡ «Ἰδέα» ἱκανοποιεῖται μὲ τὸν ἐσὺτό τῆς, ὑπάρχει γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς, εἶναι αὐτοσκοπός. Μπορεῖ λοιπὸν νὰ τὴν καταλάβουμε ἐμεῖς πὺ εἴμαστε κοινοὶ θνητοὶ «χαμαιπετεῖς καὶ χαμαῖζηλοι, κάτω νενευφότες» καὶ ζητώντας διαρκῶς ἐπαλήθευση καὶ πειράματα;

Ἄλλὰ δὲν ἦτανε φέτος ἢ χρονιά κατάλληλη γιὰ νὰ μιλήσει κανεὶς γιὰ τὴν κυριαρχία τῶν ἠθοποιῶν στὴν Ἐπιθεώρηση, γιὰτὶ ἀκριβῶς τοῖτο τὸ καλοκαίρι ἀνέβηκε μιὰ ἐπιθεώρηση χωρὶς σκηνογραφίες, χωρὶς ρεκλάμες καὶ χωρὶς πολυτέλειες καὶ παίζεσαι ἀπὸ τὸ Μάη μὲ διάθεση νὰ ἐξακολουθήσει πολὺν καιρὸν ἀκόμη. Ἡ «Ἀλεπού» τοῦ Γιαννουκάκη. Δὲν μὲ ξιπάζουν οἱ διακόσιες τῆς φορὲς παρατηρῶ μόνο πὼς πέτυχε γιὰτὶ πραγματικὰ τὴν ἔγραψε ἄνθρωπος μὲ ἀξία, συγγραφέας γεμάτος πείρα καὶ γνώση, ἐνισχυμένη ἀπὸ τὸ ὅτι ξέρει καὶ ἑλληνικὰ καὶ ἄλλες φιλολογίες. Τὰ νούμερά του εἶναι σάτυρα συγκεκριμένη, δυ ατή, τσουχερὴ καὶ ἀξίζει γιὰτὶ ἀνταποκρίνεται σὲ ὠρισμένες ἐπιθυμίες τοῦ κοινοῦ καὶ τοῦ τίς ἐκφράζει καὶ τοῦ τίς ἐμπεδώνει, ἰδίως τῆς περιοχῆς τῆς πολιτικῆς. Βέβαια εἶναι προκαθορισμένο τὸ στάδιο μιᾶς ἐπιθεωρήσεως καὶ σ' αὐτὸ ἔχοντας κανεὶς νὰ δουλέψῃ δὲν ἔχει παρὰ νὰ βαθύνῃ τὴν παρατήρηση του καὶ νὰ τὴν ἐκφράσει σωστά. Ὑπάρχουνε νούμερα στὴν Ἀλεπού τὸ «Ἐορτολόγος» τὸ «Ὁδεῖο», πὺ εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ κάθε ἠθοποιὸ, ξεχειλίζουν ἀπὸ τὴ δύναμη κάθε «ἄσσου» καὶ ἔχουν αἴσθησι λογοτεχνικὴ.

Εὐτυχῶς καὶ στὸ δραματικὸ θέατρο τὸ καλοκαίρι αὐτὸ ἐπικρατήσανε μόνα τὰ ἔργα, πὺ ἦτανε γραμμένα ἀπὸ πραγματικὸς συγγραφεῖς.

Πέσανε σωρὸ οἱ τριάντα ἐπιθεωρήσεις οἱ φετεινές, καὶ διασωθήκανε οἱ οὐσιαστικὲς ἢ «Ἀλεπού» καὶ τὸ φανταζιστικὸ τὸ «Ἄλλο πρᾶγμα» τοῦ Πῶλ Νόρ, τοῦ ἀξιόλογου δεξιότηχου τοῦ κομψοῦ ἐπιθεωρησιογραφικοῦ στυλ μὲ τίς λεπτὲς ἀποχρώσεις. Πετύχανε δηλαδὴ μόνο οἱ πραγματικοὶ συγγραφεῖς, κουτροβαλήσανε οἱ ἄλλες πὺ εἶχαν ὡς τόσο τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ τοὺς ἠθοποιούς πὺ φαντάζεται ὁ κ. Πολίτης ὅτι γοητεύουν στὴν ἐπιθεώρηση τὸν κόσμο. Μὰ ὁ κόσμος πρῶτα, ὅπως παντοῦ, ζητάει καὶ στὴν ἐπιθεώρηση τὸν συγγραφέα καὶ περιφρονεῖ τὰ ριντώ καὶ τὰ σκηνικὰ καὶ τοὺς προβολεῖς... Δὲ γελιέται, ὅπως τὴν παθαίνει μὲ τὸ δραματικὸ θέατρο. Μὰ ὀρθογραφίσι θὰ ζητήσουμε τώρα ἀπὸ ἕναν ὑπεριαδεαλιστὴ τοῦ 1800;